

Dosarul nr. 2ra-1814/21
2-19066047-01-2ra-29102021

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. D. Șușchevici)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Țurcan, A. Malîi, I. Dutca)

D E C I Z I E

19 ianuarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de reprezentantul Tatianeii Corobciuc, avocatul Hadei Eduard,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana împotriva Întreprinderii Mixte “Șarur-Con” Societate cu Răspundere Limitată, cu privire la anularea ordinului, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, plata diferenței de salariu, plata concediului medical, plata concediilor anuale, cu efectuarea tuturor plăților în bugetul asigurărilor medicale și sociale, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 14 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 27 decembrie 2018, Corobciuc Tatiana a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎM “Șarur Con” SRL, solicitând anularea ordinului ÎM „Șarur Con” SRL nr.24 of-c din 16 iulie 2018, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, plata diferenței de salariu, plata concediului medical, plata concediilor anuale, cu efectuarea tuturor plăților în bugetul asigurărilor medicale și sociale, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 02 aprilie 2012, în temeiul contractului de muncă nr. 03/12, a fost angajată în calitate de Director financiar, prin cumul fiind angajată în temeiul contractului nr.4/12 din 02 aprilie 2012 și cu exercitarea atribuțiilor de contabil-șef la ÎM „Șarur-Con” SRL.

În cazul primului contract (nr. 03/12 din 02 aprilie 2021), remunerarea salarială constituia valoarea echivalentă în lei a 1 500 dolari SUA, iar în cazul contractului nr.4/12 din 02 aprilie 2012, remunerarea salarială constituia valoarea a 4 000 lei.

Totodată, a menționat că, începând cu 16 iulie 2018, nu a mai fost admisă la serviciu la locul de muncă, fără a i se comunica la acel moment careva acte ce ar ține

de o eventuală încetare a raporturilor de muncă, precum și alte acte de natură administrativă ce ar fi vizată.

Reclamanta a afirmat că, la 04 octombrie 2018, avocatul Eduard Hadei, acționând în interesele sale, a depus o cerere prin care a solicitat angajatorului ÎM „Șarur Con” SRL, furnizarea actelor corespunzătoare raporturilor de muncă dintre ÎM „Șarur Con” SRL în calitate de angajator cu angajata Corobciuc Tatiana.

Astfel, la 12 noiembrie 2018, ÎM „Șarur Con” SRL a remis actele, care se presupune că, au stat la baza raporturilor de muncă cu fostul angajat Corobciuc Tatiana, iar lista actelor puse la dispoziția avocatului, se prezintă exhaustiv în felul următor: copia ordinului de angajare nr.04-c din 02 aprilie 2012; copia contractului de angajare 4/12 din 02.04.2012; copia cererii de demisie din 16 iulie 2018, ordinul de demisie nr. 24-a/c; copia tabelului de pontaj.

Reclamanta a susținut că, la 22 noiembrie 2018, ÎM „Șarur Con” a recepționat somația semnată și expediată de avocatul Eduard Hadei, prin care s-a solicitat: anularea ordinului nr. 24a/-c din 16 iulie 2018 ca neîntemeiat și ilegal; plata salariului, conform contractului de muncă nr.3/12 din 02 aprilie 2012, pentru perioada absenței forțate de la serviciu 16 iulie 2018 până la moment; plata diferenței de salariu aplicat ultimelor 3 ani, raportat la valoarea contractuală (contractul nr. 3/12 din 02 aprilie 2012) a salariului de 1 500 dolari; plata penalității în valoare de 0,3 % din plățile neachitate.

Prin răspunsul nr.5/18 din 03 decembrie 2018 la somația menționată supra, ÎM „Șarur Con” SRL a refuzat în cererile formulate, lucru care este de înțeles în circumstanțele în care subsemnata, a fost dată afară de la serviciu, fără a i se respecta procedura legală și cu utilizarea actelor vădit false pe dosarul angajatului.

Referitor la actele anexate de pârâțul ÎM „Șarur Con” și indicate supra ca temei de încetare a raporturilor de muncă dintre SRL „Șarur Con” cu subsemnata Corobciuc Tatiana, a remarcat în principal, actul numit „cerere de demisionare” din funcția deținută din inițiativă proprie din 16 iulie 2018 nr.de intrare 83/18 din 16 iulie 2018, invocat de partea reclamată, cum că ar fi semnată de Corobciuc Tatiana.

De asemenea, consideră că, acest pretins act este un fals grosolan. Simpla comparație a actelor anterior semnate de Corobciuc Tatiana, denotă cert acest fapt.

Totodată, a menționat că, după plecarea în concediul medical (ianuarie 2018) al lui Gumbatov Mugabil, administratorul SRL ”Șarur Con”, au avut loc încercări subversive ale administratorului de atunci al societății - A. Abbasov, de compromitere profesională a subsemnatei, prin imputarea unor acțiuni ilegale atât în sarcina sa, cât și pretins admise de către administratorul Gumbatov Mugabil, în raport cu societatea angajatoare.

A mai susținut că, societatea dimpotrivă îi datorează bani pe contract, nefiind posibil să submineze economic activitatea acesteia. Era interesată ca societatea să meargă bine economic ca să poată încasa restanțele la salariu pe care i le datorează societatea reclamată, reieșind din salariul de 1 500 dolari SUA. Mereu i s-a spus să aibă răbdare că, totul i se va plăti, ca într-un final să fie concediată de la serviciu după ce s-a schimbat administratorul, care o angajase.

În condițiile evocate, a reiterat prevederile art. 85 alin. (1) din Codul Muncii, în conformitate cu care salariatul are dreptul la demisie - desfacere a contractului individual de muncă, cu excepția prevederilor alin. (4¹), din proprie inițiativă, anunțând despre aceasta angajatorul, prin cerere scrisă, cu 14 zile calendaristice înainte.

Iar deoarece semnătura nu-i aparține pe actul dat (cererea de demisie), singura concluzie sub aspect juridic - actul dat este nul, fiind lovit de nulitate absolută, aflându-se în absența elementului de bază al unui act juridic - consimțământul manifestat prin exteriorizarea voinței.

Pertinent apare aici și incidența prevederilor art. 195 Cod Civil, act juridic civil este manifestarea de către persoane fizice și juridice a voinței îndreptate spre nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile, având în vedere că o parte a raporturilor de muncă - angajatul, nu și-a manifestat voința pentru asumarea actului evocat în situația speței, la stingerea drepturilor și obligațiilor ce reies din raporturile de muncă.

Astfel, a menționat că, același tratament juridic îl au în vedere pentru actul numit - ordinul nr.24-a/-c din 16 iulie 2018, semnat de directorul interimar al ÎM „Șarur Con” SRL Almamammad Abbasov de „acceptare a demisiei salariatului Corobciuc Tatiana, director financiar, începând cu data de 16 iulie 2018”, ce-l diferențiază de un act legal, prin faptul că, nu este contrasemnat de persoana vizată - Corobciuc Tatiana, în conformitate cu art. 81 alin.(3) Codul Muncii.

Cu referire la contractul de muncă nr.4/12 din 02 aprilie 2012, reclamanta a pretins că, este evident că acesta nu este actul real care de fapt a consemnat raporturile de muncă, actul cu efecte juridice în stabilirea condițiilor raporturilor de muncă, încheiate între ÎM ”Șarur Con” SRL (angajator) și Corobciuc Tatiana (angajat), care reflectă voința părților și intenția de producere a efectelor juridice, este contractul nr. 3/12 din 12 aprilie 2012 prin care a fost angajată în calitate de Director financiar cu exercitarea atribuțiilor de contabil șef, cu un salariu cert stabilit în valoare de 1 500 dolari SUA. De altfel actele ce evidențiază tabloul de pontaj (furnizate de angajator), clarifică fără nici o îndoială că, angajata Corobciuc Tatiana, a îndeplinit funcțiile în primul rând de Director financiar.

Referindu-se la prevederile art. 9 Codul muncii, reclamanta a menționat că, angajatorul, pentru perioada de activitate în muncă, nu i-a plătit drepturile salariale corespunzătoare, lucru care o îndreptățește să solicite plata acestora, în coraport cu prevederile contractului nr.3/12 din 02 aprilie 2012, și anume reieșind din suma de 1 500 dolari SUA, implicit cu calcularea diferenței dintre ce s-a plătit și ce nu s-a plătit în cadrul raportului de muncă.

Reclamanta a susținut că, sunt întrunite condițiile pentru declararea nulă a actelor ce au stat la baza eliberării ilegale din cadrul serviciului, în temeiul art.89 Codul Muncii: salariatul eliberat nelegitim din serviciu poate fi restabilit la locul de muncă prin negocieri directe cu angajatorul, iar în caz de litigiu prin hotărâre a instanței de judecată.

De asemenea, a pretins că, discuțiile cu angajatorul au rămas fără rezultat pe planul acțiunilor concrete, evident că unul din capetele de cerere logice se rezumă la restabilirea la locul de muncă, iar răspunderea angajatorului urmând a fi una deplină.

A mai indicat că, potrivit art. 90 alin. (1) și (2) din Codul muncii, în cazul restabilirii la locul de muncă a salariatului eliberat nelegitim din serviciu, angajatorul este obligat să repare prejudiciul cauzat acestuia. Repararea de către angajator a prejudiciului cauzat salariatului constă în: plata obligatorie a unei despăgubiri pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă într-o mărime nu mai mică decât salariul mediu al salariatului pentru această perioadă; compensarea cheltuielilor suplimentare legate de contestarea eliberării din serviciu (consultarea specialiștilor, cheltuielile de judecată etc.); compensarea prejudiciului moral cauzat salariatului.

Consecutiv, art. 329 din Codul muncii impune repararea prejudiciului material și a celui moral cauzat salariatului: angajatorul este obligat să repare integral prejudiciul material și cel moral cauzat salariatului în legătură cu îndeplinirea de către acesta a obligațiilor de muncă sau ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci, dacă prezentul cod sau alte acte normative nu prevăd altfel.

Solicită Corobciuc Tatiana, anularea ordinului nr.24 of-c din 16 iulie 2018, restabilirea la locul de muncă, încasarea salariului pentru toată perioada lipsei forțate de la lucru, conform contractului de muncă nr.3/12 din 02 aprilie 2012, începând cu 16 iulie 2017 până în prezent, în valoare de 164 549,11 lei și a penalității în valoare de 385 491,05 lei; plata diferenței de salariu aplicat ultimelor 3 ani (31.10.2015 - 05 iunie 2018), raportat la valoarea contractuală a salariului de 1 500 dolari SUA în valoare de 714 729,80 lei; plata concediului medical (diferența) pentru perioada 05 iunie 2018 – 15 iunie 2018 în sumă de 5 202 lei și pentru perioada 25 iunie 2018 – 13 iulie 2018 în sumă de 8 787 lei; încasarea plății pentru concediile anuale (diferența) în sumă de 45 233 lei; efectuarea tuturor plăților în bugetul asigurărilor medicale și sociale raportat la calculele raportate la salariul de 1 500 dolari SUA.

Ulterior, reclamanta a depus cerere de concretizare a pretențiilor, solicitând anularea ordinului nr.24 of-c din 16 iulie 2018, încasarea salariului, plăților salariale conform contractului de muncă nr. 3/12 din 02 aprilie 2012, pentru toată perioada absenței forțate de la serviciu începând cu 16 iulie 2017- până în prezent, în valoare de 716 191,36 lei, a penalității în valoare de 911 079,92 lei; plata diferenței de salariu aplicat ultimelor 3 ani (31.10.2015 - 05 iunie 2018), raportat la valoarea contractuală a salariului de 1 500 dolari SUA în valoare de 714 729,80 lei; plata concediului medical (diferența) pentru perioada 05.06.2018 - 15.06.2018 în sumă de 5 202 lei și pentru perioada 25.06.2018 - 13.07.2018 în sumă de 8 787 lei; încasarea plăților pentru concediile anuale (diferența) în sumă de 48 786,23 lei; efectuarea tuturor plăților în bugetul asigurărilor medicale și sociale raportate la calculele reieșind din salariul de 1 500 dolari SUA.

La 08 februarie 2021, reclamanta a depus cerere suplimentară, solicitând încasarea prejudiciului moral în sumă de 48 000 lei, compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 7 500 lei și cheltuielilor de judecată în sumă de 3 150 lei.

Prin hotărârea din 22 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana împotriva ÎM „Șarur Con” SRL privind anularea ordinului ÎM „Șarur Con” SRL nr .24 of-c din 16 iulie 2018, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, ca fiind tardivă; s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana către ÎM „Șarur Con” SRL privind încasarea plății diferenței de salariu, diferența concediului medical, concediile anuale, efectuarea tuturor plăților în bugetul asigurărilor medicale și sociale, încasarea prejudiciului moral, cheltuielilor juridice și de asistență juridică, ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de fond, la 03 martie 2021 avocatul Eduard Hadei, acționând în interesele apelantei Corobciuc Tatiana, a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 februarie 2021 solicitând admiterea integrală a cererii de apel, casarea hotărârii din 22 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea înaintată să fie admisă integral.

Prin decizia din 14 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de reprezentantul Tatiane Corobciuc, avocatul Hadei Eduard, și s-a casat hotărârea din 22 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, și în cauză s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care: s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana împotriva ÎM „Șarur-Con” SRL cu privire la anularea ordinului nr.24 of-c din 16 iulie 2018 și restabilire în funcție, ca fiind tardivă.

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana împotriva ÎM „Șarur Con” SRL cu privire la încasarea salariului pentru absența forțată de la serviciu, încasarea diferenței de salariu, deferenței concediului medical, plata concediilor anuale, cu efectuare tuturor plăților în bugetul asigurărilor medicale și sociale, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată.

La 18 octombrie 2021, reprezentantul Tatiane Corobciuc, avocatul Hadei Eduard, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 14 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe ca ilegale și neîntemeiate cu pronunțarea unei noi hotărâri privind anularea ordinului nr. 24of-c din 16 iulie 2018 de acceptare a demisiei Tatiane Corobciuc, încasarea prejudiciului sub forma salariului restant în valoare de 293 975, 78 de lei, încasarea prejudiciului sub forma salariului pentru absența forțată de la serviciu în valoare de 50 250 de dolari SUA, încasarea prejudiciului moral în valoare de 48 000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată în valoare de 3 150 de lei pentru efectuarea expertizei grafoscopice și de asistență juridică în valoare de 7 500 de lei.

În motivarea recursului și-a exprimat dezacordul cu decizia contestată, invocând că instanța de apel a reținut în ceea ce privește opoziția tardivității cererii, ca dovadă pertinentă un oarecare aviz poștal, de expediere a ordinului de eliberare din serviciu, căruia i-au conferit titlu de probă cu valoare absolută, care însă contrar prevederilor art. 130 alin. (2), nu clarifică și nici nu dovedește că, anume ordinul nr. 24 of-c din 16 iulie 2018 a fost expedit recurentei. Or, toate probele urmau a fi examinate în ansamblu de către instanța de judecată, atât în apel cât și în fond, lucru care nu a avut loc, ceea ce denotă atitudinea de părtinire și încălcarea principiului egalității armelor la examinarea procesului.

De asemenea, recurenta a opinat că, instanța de apel s-a bazat în mod superficial, neprobat doar pe aspectul declarativ al intimatei, la admiterea excepției de tardivitate, în ceea ce privește expedierea poștală a ordinului nr. 24 of-c din 16 iulie 2018 cu privire la desfacerea contractului individual de muncă ca urmare a demisiei salariatului, dat fiind și faptul că, potrivit practicii de comunicare poștală, pe avizul de recepție, pentru excluderea oricăror dubii, dat și ca dovadă a bunei credințe, urma a fi înserată mențiunea, ce ar fi avut legătură cu demisia Tatiane Corobciuc, în cazul speței ordinul de demisie, de eliberare, de încetare, a raporturilor de muncă.

Instanța de apel eronat a aplicat și interpretat art. 81 alin. (3) din Codul muncii, ori acest articol prevede expres, că contractul individual de muncă încetează în temeiul ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii) angajatorului, care se aduce la cunoștință salariatului, sub semnătură, cel târziu la data eliberării din serviciu. La caz, fiind certă lipsa probei pe aspectul dat (constatarea refuzului semnării actului de demisie la data emiterii ordinului nr. 24of-c din 16 iulie 2018), oricare apreciere subiectivă a instanței pe latura tardivității, fără a fi dezbătut ca subiect central al

litigiului, descalifică actul judecătoresc, or la data limită de 16 iulie 2018, nu s-a adus la cunoștință Tatianei Corobciuc nici un act relevant încetării raporturilor de muncă, ordinul nr. 24 of-c din 16 iulie 2018. În acest context, nu poate fi susținută ipoteza instanței de apel precum că ordinul nr. 24of-c din 16 iulie 2018, de demisie a Tatianei Corobciuc a fost adus la cunoștință acesteia la 23 iulie 2018.

Astfel, în condițiile în care, se atestă că angajata Corobciuc Tatiana, nu a luat cunoștință în general cu ordinul nr. 24of-c din 16 iulie 2018, la data de 23 iulie 2018, pretinsă în motivarea hotărârii instanței de fond și a celei de apel, în coroborare cu faptul că, termenul legal pentru aducerea la cunoștință - 16 iulie 2018, oricum nu a fost respectat, în mod evident face actul dat, inopozabil recurentei în cadrul obligațiilor legale proprii.

A mai indicat recurenta că, consideră că, cererea de demisie din 16 iulie 2018, care a stat la baza eliberării sale de la serviciu, este un act ilegal și inopozabil, iar efectele actelor ulterioare comportă aceiași soartă de ilegalitate, or presupusa cerere de demisie nu există și nici nu a existat, dat fiind că ÎM „Șarur Con” SRL nu a putut să prezinte cererea în original, pentru efectuarea expertizei grafoscopice solicitate în apel prin cererea din 19 mai 2021.

Mai mult, recurenta a opinat că atât instanța de fond cât și cea de apel nu au luat în considerare cerințele de concretizare a acțiunii, deși acestea au fost formulate în faza procesuală permisă de codul de procedură civilă.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa intimatului conform scrisorii de însoțire datate cu 29 octombrie 2021 (Vol. II, f.d.193).

La 07 decembrie 2021 și ulterior la 18 ianuarie 2022, ÎM „Șarur Con” SRL a depus referință la cererea de recurs, exprimând poziția în favoarea respingerii recursului.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 14 iulie 2021, iar cererea de recurs a fost depusă la 18 octombrie 2021 (Vol. II, f.d.176-190).

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel în adresa avocatului recurentei, Eduard Hadei, la 14 septembrie 2021, prin intermediul poștei electronice (Vol. II, f.d.175). Astfel, recursul este declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 08 decembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecății, Colegiul civil,

comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de reprezentantul Tatiane Corobciuc, avocatul Hadei Eduard, și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurente, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza Garda Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În sensul art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Art. 239 Cod de procedură civilă, statuează că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În sensul art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În debut, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a menționa că instanța de apel adoptând soluția pe caz, nu a verificat circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, nu a elucidat toate circumstanțele esențiale ale cauzei, ceea

ce a dus la adoptarea unei soluții premature, prin ce se impune casarea deciziei cu trimiterea acesteia spre rejudecare în instanța de apel.

Din recursul declarat, rezultă că Corobciuc Tatiana își exprimă dezacordul cu soluția adoptată de către instanța de apel invocând că concluziile instanței sunt în contradicție cu materialele cauzei.

Actele cauzei denotă că, conform contractului nr.4/12 din 02 aprilie 2012, Tatiana Corobciuc a fost angajată în funcție de contabil-șef la ÎM ”Șarur-Con” SRL, în baza cererii personale a acesteia, fiind stabilită o remunerare salarială care constituia valoarea a 4 000 lei, fiind emis în acest sens și ordinul nr.4-c din 02.04.2012, adus la cunoștința apelantei sub semnătură.

Potrivit ordinului nr.69a-c din 01 mai 2017, Tatiana Corobciuc a fost transferată din funcția de contabil șef în funcția de director financiar, cu executarea funcțiilor de contabil șef.

Conform cererii din 16 iulie 2018, Corobciuc Tatiana a solicitat demisia din funcția deținută din data de 16 iulie 2018.

Prin ordinul nr.24-of-c s-a acceptat cererea de demisie a salariatului Corobciuc Tatiana din funcția de director financiar din data de 16 iulie 2018 (vol. I, f.d.13).

Invocând ilegalitatea ordinului nr.24 of-c din 16 iulie 2018, Corobciuc Tatiana, s-a adresat cu acțiune în instanța de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, instanța de fond a respins cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana împotriva ÎM „Șarur Con” SRL privind anularea ordinului ÎM „Șarur Con” SRL nr.24 of-c din 16 iulie 2018, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, ca fiind tardivă; a respins cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana către ÎM „Șarur Con” SRL privind încasarea plății diferenței de salariu, diferența concediului medical, concediile anuale, efectuarea tuturor plăților în bugetul asigurărilor medicale și sociale, încasarea prejudiciului moral, cheltuielilor juridice și de asistență juridică, ca fiind neîntemeiată.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 14 iulie 2021 a admis apelul declarat de reprezentantul Tatiane Corobciuc, avocatul Hadei Eduard, a casat hotărârea din 22 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, și în cauză a pronunțat o nouă hotărâre, prin care: s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana împotriva ÎM „Șarur-Con” cu privire la anularea ordinului nr.24 of-c din 16 iulie 2018 și restabilire în funcție, ca fiind tardivă.

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana împotriva ÎM „Șarur Con” SRL cu privire la încasarea salariului pentru absența forțată de la serviciu, încasarea diferenței de salariu, deferenței concediului medical, plata concediilor anuale, cu efectuare tuturor plăților în bugetul asigurărilor medicale și sociale, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată.

Instanța de recurs menționează, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele. Mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată, că decizia instanței de apel, trebuie să corespundă tuturor

normelor de drept, să fie clară, înțeleasă de părțile implicate în proces, și să răspundă în mod expres la toate cererile și obiecțiile formulate de apelant și intimat (Principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84) 5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea justiției adoptată de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei la 28 februarie 1984).

Astfel, formulările din conținutul deciziei trebuie să corespundă exigențelor de corectitudine, certitudine, deplinătate, claritate, consecutivitate, logică, elocvență, lipsă de rezerve (necondiționalitate), oficialitate și relevanță.

Atunci, când instanța de apel, examinând apelul și adoptă o decizie prin care casează hotărârea primei instanțe (total sau parțial) cu adoptarea unei noi soluții, urmează a ține cont de faptul, că instanța de apel este obligată să examineze cauza, în limita pretențiilor înaintate de reclamant. Iar atunci când va casa hotărârea primei instanțe parțial, instanța de apel urmează a ține cont, că în consecință actul de dispoziție final, prin care vor fi soluționate pretențiile reclamantului, se vor conține în două documente a două instanțe care se află în interconexiune și aici se exclude ca concluziile instanței de apel să se bazeze pe temeiurile respinse de prima instanță, fără a fi anulate de instanța de apel.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție subliniază că este inadmisibil, prin prisma art. 241 CPC, ca instanța de apel să adopte o decizie contradictorie.

În conformitate cu art. 117 alin. (1) și (2) CPC, probe în cauze civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei. În calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, referindu-se selectiv la unele mijloace de probă, argumentându-și poziția prin influența decisivă asupra pertinentei și utilității lor de timpul scurs de la momentul producerii faptei prejudiciabile, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză. Or, în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor solicitate în acțiune, era indispensabil, alături de cele constatate, de a supune controlului legalitatea hotărârii atacate cu apel în baza argumentelor aduse în cererea de apel în raport cu motivele invocate în referințele/explicațiile intimatului, cu expunerea ulterioară a poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate, reținând/admițând undele probe și respingând altele.

Totodată, potrivit art. 390 alin. (1) lit. d), e) și f) CPC, decizia instanței de apel trebuie să conțină expunerea succintă a hotărârii primei instanțe, a motivelor cererii de apel, a noilor probe, lămuririle participanților la procesul în apel; motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă; concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Analizând conținutul deciziei contestate, în raport cu prevederile legale menționate, Colegiul conchide că instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a se expune asupra tuturor solicitărilor

reclamantei Corobcean Tatiana, inclusiv nu s-a expus asupra argumentelor suplimentare a reclamantei invocate prin cerere de concretizare.

Așadar, instanța de apel a reținut în ceea ce privește opoziția tardivității cererii, că dovadă pertinentă este un oarecare aviz poștal, de expediere a ordinului de eliberare din serviciu, căruia i-au conferit titlu de probă cu valoare absolută, care însă contrar prevederilor art. 130 alin. (2), nu clarifică și nici nu dovedește că, anume ordinul nr. 24 of-c din 16 iulie 2018 a fost expedit recurentei.

Ori, cele constatate de instanța de apel, nu corespund realității, în cazul în care toate probele urmau a fi examinate în ansamblu de către instanța de judecată, atât în apel cât și în fond, lucru care nu a avut loc, ceea ce denotă atitudinea de părtinire și încălcarea principiului egalității armelor în proces.

Mai mult, instanța de apel a constatat în mod superficial, neprobat, doar pe aspectul declarativ al intimitei, la admiterea excepției de tardivitate, în ceea ce privește expedierea poștală a ordinului nr. 24 of-c din 16 iulie 2018 cu privire la desfacerea contractului individual de muncă ca urmare a demisiei salariatului, dat fiind și faptul că, potrivit practicii de comunicare poștală, pe avizul de recepție, pentru excluderea oricăror dubii, dat și ca dovadă a bunei credințe, urma a fi înserată mențiunea, ce ar fi avut legătură cu demisia Tatiane Corobciuc, în cazul speței ordinul de demisie, de eliberare, de încetare, a raporturilor de muncă.

Aceste constatări ale instanței de apel vin în contradicție, nefiind clară poziția instanței față de argumentele reclamantei care susține că nu i s-a adus la cunoștință ordinul de concediere, iar pârâtul nu a prezentat instanței o probă certă în acest sens.

Mai mult, Colegiul apreciază ca întemeiat și argumentul recurentei prin care a indicat că instanța de apel a aplicat și interpretat eronat art. 81 alin. (3) din Codul muncii, ori acest articol prevede expres, că, contractul individual de muncă încetează în temeiul ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii) angajatorului, care se aduce la cunoștință salariatului, sub semnătură, cel târziu la data eliberării din serviciu. La caz, fiind certă lipsa probei pe aspectul dat (constatarea refuzului semnării actului de demisie la data emiterii ordinului nr. 24of-c din 16 iulie 2018), oricare apreciere subiectivă a instanței pe latura tardivității, fără a fi dezbătut ca subiect central al litigiului, descalifică actul judecătoresc, or la data limită de 16 iulie 2018, nu s-a probat ca ar fi fost adus la cunoștință Tatiane Corobciuc, vre-un act relevant încetării raporturilor de muncă, ordinul nr. 24 of-c din 16 iulie 2018.

În acest context, nu poate fi susținută ipoteza instanței de apel precum că ordinul nr. 24of-c din 16 iulie 2018, de demisie a Tatiane Corobciuc a fost adus la cunoștință acesteia la 23 iulie 2018.

Astfel, urmează a fi stabilit cu certitudine, prin analiza cumulului de probe pertinente și concludente anexate la materialele cauzei, când, Tatiana Corobciuc, a luat cunoștință cu ordinul nr. 24of-c din 16 iulie 2018, iar, în condițiile în care, se atestă că angajata Corobciuc Tatiana, nu a luat cunoștință în general cu ordinul nr. 24of-c din 16 iulie 2018, la data de 23 iulie 2018, pretinsă în motivarea hotărârii instanței de fond și a celei de apel, în coroborare cu faptul că, termenul legal pentru aducerea la cunoștință - 16 iulie 2018, oricum nu a fost respectat, în mod evident face actul dat, inopozabil recurentei în cadrul obligațiilor legale proprii.

Totodată, se constată că la caz nu s-a stabilit cu certitudine dacă, cererea de demisie din 16 iulie 2018, care a stat la baza eliberării Tatiane Corobciuc de la serviciu, există, dat fiind că ÎM „Șarur Con” SRL nu a putut să prezinte cererea în

original, pentru efectuarea expertizei grafoscopice solicitate în apel prin cererea din 19 mai 2021.

Astfel, reieșind din cele supra relatate, Colegiul constată că decizia instanței de apel a fost adoptată prematur, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelant și intimat în coroborare cu cumulul de probe prezent la dosar, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

În atare condiții, instanța ierarhic inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, de a verifica circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei. Mai mult, instanța de apel era obligată de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării cauzei, probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CEDO, în cauza Suominen vs. Finlanda, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza Van de Hurk v. Olandei, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza Dulaurans v. Franței, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă

cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”. CEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza Artico v. Italiei, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea adoptată.

Dreptul de a fi auzit, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel, s-a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării cauzei pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe și fără a indica motivele pentru care anumite argumente invocate de părți nu au fost reținute, nefiind nici supuse aprecierii.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr. 5 din 1984, adoptată de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce în speță lipsește.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar

în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele cauzei, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de reprezentantul Tatianeii Corobciuc, avocatul Hadei Eduard.

Se casează decizia din 14 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Corobciuc Tatiana împotriva Întreprinderii Întreprinderea Mixtă “Șarur-Con” Societate cu Răspundere Limitată, cu privire la anularea ordinului, restabilirea în funcție, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la serviciu, plata diferenței de salariu, plata concediului medical, plata concediilor anuale, cu efectuarea tuturor plăților în bugetul asigurărilor medicale și sociale, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Galina Stratulat